

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
PEDRO CRUZ VILLALÓN
föredraget den 18 juli 2013¹

Mål C-218/12

**Lokman Emrek
mot
Vlado Sabranovic**

(Begäran om förhandsavgörande från Landgericht Saarbrücken (Tyskland))

”Området med frihet, säkerhet och rättvisa — Domstols behörighet på privaträttens område — Förordning (EG) nr 44/2001 — Konsumentavtal — Artikel 15.1 c — Verksamhet som är riktad till en annan medlemsstat — Krav på ett orsakssamband med avseende på näringsidkarens verksamhet som är riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist — Viktigt tecken — Sammanhängande stadsbebyggelse”

1. Trots de domar som domstolen har meddelat, först i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof² och därefter i målet Mühlleitner,³ råder det fortfarande oklarhet kring tolkningen av artikel 15.1 c i förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.⁴ I förevarande mål ombeds domstolen återigen att uttala sig om räckvidden av det rekvisit som innebär att näringsidkarens verksamhet ska vara *riktad* till den medlemsstat där konsumenten har hemvist för att den särskilda behörighetsregeln vid konsumenttvister ska vara tillämplig. Landgericht Saarbrücken har sökt klarhet i om det utöver ovannämnda anknytningskriterium finns *ytterligare ett oskrivet rekvisit* som innebär att det ska finnas ett orsakssamband mellan rekvisitet att verksamheten ska vara ”riktad” till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och konsumentens beslut att ingå avtal.

2. Landgericht Saarbrücken har även sökt klarhet i om det enligt artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 krävs att konsumentavtalet har ingåtts på distans. Denna fråga besvarades emellertid några månader efter att förevarande begäran om förhandsavgörande framställdes, närmare bestämt i domen i målet Mühlleitner. Följaktligen ska jag enbart behandla frågan om rekvisitet avseende ett orsakssamband.

1 — Originalspråk: spanska.

2 — Dom av den 7 december 2010 i de förenade målen C-585/08 och C-144/09, Pammer och Hotel Alpenhof (REG 2010, s. I-12527).

3 — Dom av den 6 september 2012 i mål C-190/11, Mühlleitner.

4 — Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT 2001, L 12, s. 1).

I. Tillämpliga bestämmelser

3. I artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 föreskrivs en särskild behörighetsregel vid konsumentavtal som innebär ett undantag från den allmänna behörighetsregeln, det vill säga att talan ska prövas av domstolen på den plats där svaranden har hemvist, om följande villkor är uppfyllda:

”1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5, bestämmelserna i detta avsnitt

...

c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.”

II. Faktiska omständigheter och förfarandet vid de nationella domstolarna

4. Vlado Sabranovic, som är motpart i målet vid den nationella domstolen, handlar i kommunen Spicheren i Frankrike med begagnade fordon under firmabeteckningen ”Vlado Automobiles Import-Export”. Av handlingarna i målet framgår att Vlado Sabranovic vid den tidpunkt som tvisten avser hade en webbplats med uppgifter om affärsställets adress, faxnummer och telefonnummer till såväl fasta telefoner som mobiltelefoner. Före samtliga nummer angavs landsnumret för Frankrike, med undantag av ett tyskt mobiltelefonnummer där det tyska landsnumret angavs.

5. Lokman Emrek, som är klagande i målet vid den nationella domstolen, hade hemvist i Saarbrücken i Tyskland vid den tidpunkt som tvisten avser. Den 13 september 2010 ingick Lokman Emrek ett avtal om köp av ett begagnat fordon med Vlado Sabranovic vid dennes affärsställe i Frankrike. Lokman Emrek hade inte fått kännedom om Vlado Sabranovics affärsställe genom den ovannämnda webbplatsen, utan hade hört talas om det genom några bekanta.

6. Senare väckte Lokman Emrek talan mot Vlado Sabranovic vid Amtsgericht Saarbrücken och yrkade att den garanti som föreskrevs i köpeavtalet rörande fordonet skulle fullgöras. Amtsgericht Saarbrücken avvisade talan, eftersom den ansåg sig sakna internationell behörighet. Samma domstol fann att Vlado Sabranovic inte hade riktat sin yrkesverksamhet till den medlemsstat där konsumenten hade hemvist, det vill säga Tyskland, i den mening som avses i artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001.

7. Efter att Amtsgericht Saarbrückens beslut hade överklagats till Landgericht Saarbrücken beslutade sistnämnda domstol att vilandeförklara målet och att begära ett förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol.

III. Tolkningsfrågorna och förfarandet vid EU-domstolen

8. Den 10 maj 2012 registrerades Landgericht Saarbrückens begäran om förhandsavgörande vid domstolen. Landgericht Saarbrücken har i sin begäran ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Krävs det som ytterligare oskrivet rekvisit enligt artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 – i fall där näringsidkarens webbplats är riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist – att konsumenten motiverades att ingå avtalet genom den av näringsidkaren drivna webbplatsen och att det måste föreligga ett orsakssamband mellan webbplatsen och avtalsslutet?”

2) För det fall att det krävs ett orsakssamband mellan rekvisitet att verksamheten ska vara riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och avtalslutet: Krävs det enligt artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 dessutom att ett distansavtal ingås?”

9. Parterna i det nationella målet, Republiken Frankrikes, Konungariket Belgiens och Storhertigdömet Luxemburgs regeringar samt Europeiska kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden.

10. Vid förhandlingen den 25 april 2013 yttrade sig företrädaren för Lokman Emrek, ombuden för Konungariket Belgien och Storhertigdömet Luxemburg samt Europeiska kommissionens ombud muntligt.

IV. Inledande anmärkning rörande föremålet för denna begäran om förhandsavgörande

11. Landgericht Saarbrücken undrar huruvida artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 innehåller två oskrivna rekvisit för att den särskilda behörighetsregeln vid konsumenttvister ska vara tillämplig. Det första rekvisitet skulle i så fall vara att det ska finnas ett orsakssamband mellan näringsidkarens verksamhet som är ”riktad” till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och konsumentens beslut att ingå avtalet. Det andra rekvisitet avser att avtalet dessutom ska ha ingåtts på distans.

12. Frågan om det första rekvisitet (orsakssambandet) har inte tidigare prövats av domstolen, men däremot frågan om det andra (distansavtalet). Den 6 september 2012, det vill säga bara fyra månader efter att denna begäran om förhandsavgörande framställdes, uttalade sig domstolen i domen i målet Mühlleitner uttryckligen om rekvisitet att avtalet ska ha ingåtts på distans. Domstolen fastställde därigenom en praxis som skulle kunna anses vara underförstådd i domen i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof och slog fast att den omständigheten att ett konsumentavtal ingås på distans bara är ett ”tecken på att avtalet ingår” i näringsidkarens kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet som riktas till den stat där konsumenten har hemvist.⁵ Domstolen drog därefter slutsatsen att artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, ”att det inte fordras att avtalet mellan konsumenten och näringsidkaren ska vara ett distansavtal”.⁶

13. Den tydlighet med vilken domstolen uttalade sig i domen i målet Mühlleitner, samt den omständigheten att begäran om förhandsavgörande i det målet syftade till att få ett klagorand av domen i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof beträffande rekvisitet att avtalet ska ha ingåtts på distans, utgör tillräckliga skäl för att i förevarande mål endast bedöma den enda nya fråga som Landgericht Saarbrücken har ställt, nämligen om det måste föreligga ett orsakssamband mellan verksamheten som riktas till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och konsumentens beslut att ingå avtalet.

V. Bedömning

14. Vad beträffar den första frågan, det vill säga om konsumenten har ”motiverats” att ingå avtalet så att det finns ett orsakssamband mellan den kommersiella verksamheten och beslutet att ingå avtal, har parterna i målet vid den nationella domstolen samt regeringarna i de medlemsstater som har yttrat sig i målet och Europeiska kommissionen intagit motsatta ståndpunkter.

15. Vlado Sabranovic, den belgiska och den luxemburgska regeringen har gjort gällande att tyska domstolar saknar behörighet i förevarande fall, eftersom rekvisitet om ett orsakssamband, vilket får anses ingå i artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001, inte är uppfyllt. I stora drag anser dessa tre parter att om ett sådant rekvisit inte anses finnas innebär det en omkastning av den allmänna

5 — Domen i det ovannämnda målet Mühlleitner, punkt 44.

6 — Ibidem, punkt 45.

behörighetsregeln, det vill säga att talan ska prövas av domstolen på den plats där svaranden har hemvist, och medför en orimlig börda för näringsidkare, mot vilka talan kan väckas i vilken medlemsstat som helst i Europeiska unionen enbart av det skälet att de har en webbplats och ingår avtal med en konsument som är bosatt i en annan medlemsstat. Den belgiska och den luxemburgska regeringen framhåller särskilt vilka konsekvenser en alltför konsumentvänlig tolkning kan få för små och medelstora företag i medlemsstater där det förekommer en omfattande gränsöverskridande handel.

16. Lokman Emrek har å sin sida, med stöd av den franska regeringen och Europeiska kommissionen, gjort gällande att det inte finns något sådant rekvisit och att tyska domstolar är behöriga. De har till stöd för detta hänvisat till de kriterier som domstolen angav i domen i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof för att vägleda den nationella domstolen vid prövningen av huruvida en verksamhet riktas till den medlemsstat där konsumenten har hemvist. Såväl i den domen som i domen i målet Mühlleitner underströk domstolen betydelsen av dessa faktorer som ”tecken” på att verksamheten var riktad till konsumentens medlemsstat, men den angav aldrig att detta var rekvisit som måste vara uppfyllda. Denna tolkning stöds av syftet med artiklarna 15 och 16 i förordning nr 44/2001 samt av förarbetena till denna förordning.

17. Vad gäller den rättspraxis som föreligger inom detta område, ska det till att börja med påpekas att domstolen i såväl domen i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof som domen i målet Mühlleitner bekräftade att begreppet ”verksamhet riktad” till den medlemsstat där konsumenten har hemvist ska tolkas självständigt och läggas, som ett villkor, till de övriga rekvisit som finns i artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001.⁷ På grundval av en bedömning av bestämmelsen i sin helhet samt dess tidigare lydelse och förarbetena till den, har domstolen slagit fast att det enda handlande som är relevant för att aktivera den särskilda behörighetsregeln vid konsumenttvister är näringsidkarens.⁸ Konsumentens handlande, vilket beaktades i den tidigare lydelsen av den nu upphävda artikel 13 i Brysselkonventionen, har fått träda tillbaka till förmån för näringsidkarens.⁹

18. Domstolen har även utslutit ett tolkningskriterium som enbart bygger på att näringsidkarens subjektiva vilja klarläggs.¹⁰ På samma sätt som konsumentens handlande inte utgör ett avgörande kriterium för att behörighetsregeln ska vara tillämplig, utgör inte heller näringsidkarens yttersta vilja det. Domstolen har i stället valt att formulera ett antal objektiva kriterier, som inte är uttömmande, som kan utgöra tillräckliga tecken för att domstolen ska kunna slå fast att en verksamhet ska anses riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist.¹¹

19. Det bör för övrigt påpekas att dessa kriterier är vägledande och att det ankommer på den nationella domstolen att klarlägga vilka mål näringsidkaren har försökt uppnå med sin affärsstrategi och vilka konsekvenserna har blivit av den.¹² Domstolen har hittills inte velat omvandla något av dessa kriterier till rekvisit eller avgörande kriterier. Detta har domstolen bekräftat när det gäller distansavtal, vilka enligt domen i målet Mühlleitner inte utgör något väsentligt rekvisit för att behörighetsregeln ska vara tillämplig. Den har emellertid också slagit fast att enbart tillgänglighet via internet inte kan vara ett avgörande kriterium för att en verksamhet ska anses riktad till en annan medlemsstat. Enbart en sådan tillgänglighet är inte i sig avgörande utan man måste se till webbplatsens innehåll och alltid beakta övriga kriterier som kan visa vart den kommersiella verksamheten eller yrkesverksamheten riktar sig.¹³

7 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkt 55; domen i det ovannämnda målet Mühlleitner, punkt 28.

8 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkt 60; domen i det ovannämnda målet Mühlleitner, punkt 39.

9 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkt 56; domen i det ovannämnda målet Mühlleitner, punkt 38.

10 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkt 80.

11 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkterna 81–93.

12 — Ibidem.

13 — Domen i de ovannämnda förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof, punkt 75 och 76; domen i det ovannämnda målet Mühlleitner, punkt 44.

20. Avslutningsvis är det här även viktigt att understryka att det av såväl förordning nr 44/2001 som domstolens praxis framgår att det är viktigt att kriterierna för anknytning till en viss domstol är förutsebara. I skäl 11 i förordningen understryks det att "[b]ehörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist". När undantag görs från denna bestämmelse måste kriterierna medföra en hög grad av rättssäkerhet, vilket domstolen har slagit fast vid flera tillfällen.¹⁴

21. Jag ska nu övergå till frågan huruvida det finns ett rekvisit som innebär att det ska föreligga ett orsakssamband mellan den kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet som är riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och konsumentens beslut att ingå avtalet. Jag vill redan här klargöra att det mot bakgrund av nuvarande rättspraxis knappast går att härleda något sådant rekvisit, varken från lydelsen av artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 eller från syftena med förordningen eller dess förarbeten.

22. Vad beträffar bestämmelsens lydelse har domstolen, som ovan nämnts, klargjort att det måste prövas om rekvisiten som anges i artikel 15.1 c är uppfyllda och att det i så fall är tillräckligt för att den särskilda behörighetsregeln ska vara tillämplig. För att lägga till *ytterligare ett underförstått* rekvisit som dessutom bygger på konsumentens handlande, krävs ett tolkningsarbete som vilar på solid grund. Som jag ska visa nedan framgår ett sådant rekvisit inte heller av de mål som unionslagstiftaren har eftersträvat.

23. Artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 syftar inte till att vända på den allmänna behörighetsregeln, det vill säga att talan ska prövas av domstolen på den plats där svaranden har hemvist, utan att med avseende på domstolarnas internationella behörighet återställa balansen i ett avtalsförhållande när denna balans i princip har rubbats.¹⁵ För detta ändamål införde lagstiftaren en regel som innebär att det räcker att tre villkor är uppfyllda, varav samtliga är knutna till näringsidkaren (att det finns en kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet; att det finns en verksamhet som riktar sig till den medlemsstat eller de medlemsstater där konsumenten har hemvist; att det finns ett avtal som har ingåtts inom ramen för dessa verksamheter). Just på grund av att villkoren var uttömmande, bör kriterierna för att avgöra om en verksamhet är riktad till en annan medlemsstat bygga på ett antal olika faktorer, av vilka ingen utgör något avgörande kriterium. Lagstiftaren angav således enbart de rekvisit som måste vara uppfyllda för att behörighetsregeln ska vara tillämplig, men gav därefter domstolarna ett visst tolkningsutrymme, särskilt beträffande verksamheter som marknadsförs på internet.

24. Detta borde räcka för att, i likhet med Republiken Frankrike och kommissionen, dra slutsatsen att artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 inte kräver att ett "oskrivet" rekvisit ska vara uppfyllt som innebär att det ska finnas ett orsakssamband mellan verksamheten och konsumentens beslut att ingå avtalet. Ett sådant rekvisit skulle innebära en betydande rubbning av balansen i den redan nu känsliga avvägning som unionslagstiftaren har gjort, och medföra en ändring av den tolkning som domstolen hittills av gjort av nämnda bestämmelse.¹⁶

14 — Se bland annat dom av den 12 maj 2011 i mål C-144/10, BVG (REG 2011 s. I-3961), punkt 33, och dom av den 25 oktober 2011 i de förenade målen C-509/09 och C-161/10, eDate Advertising och Martinez och Martinez (REG 2011, s. I-10269), punkt 50.

15 — Se beträffande detta Magnus, U., och Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law*, Brussels I Regulation, 2 uppl., Sellier, München, 2012, s. 546 och följande sidor; De Clavière, B., "Confirmation de la protection du consommateur actif par les règles de compétence spéciales issues du règlement 44/2001", *Revue Lamy droit des affaires* 2012 nr 77 s. 48 och följande sidor; De Miguel Asensio, P., *Derecho Privado de Internet*, 4 uppl., 2011, s. 963 och följande sidor; Tassone, S., "Il regolamento Bruxelles I e l'interpretazione del suo ambito di applicazione: un altro passo della Corte di giustizia sul cammino della tutela dei diritti del consumatore", *Giurisprudenza di merito* 2013 s. 104 och följande sidor, samt Brkan, M., "Arrêt Mühlleitner: vers une protection renforcée des consommateurs dans l'U.E.", *Revue européenne de droit de la consommation* 2013 s. 113 och följande sidor.

16 — Samma slutsats drar Virgós Soriano, M., och Garcimartín, F., *Derecho Procesal Civil Internacional. Litigación internacional*, Civitas, 2 uppl., 2007, s. 171. I ett mål som rörde artikel 13 i Brysselkonventionen drog generaladvokaten Darmon också denna slutsats även om spridningsmediet där inte var internet utan ett traditionellt reklammedium. Se generaladvokatens förslag till avgörande i målet C-89/91, Shearson Lehman Hutton, i vilket dom meddelades den 19 januari 1993 (REG 1993, s. I-139), punkterna 82–85.

25. Som kommissionen påpekade vid förhandlingen i målet ger ett sådant rekvisit rörande orsakssamband dessutom upphov till vissa bevisproblem. Om det räcker att konsumenten hävdar att hans avtalsbeslut byggde på att han gick in på en webbplats och att han ringde till affärsstället, är det då tillräckligt att konsumenten hävdar detta eller måste han styrka att han gjort det? I det förstnämnda fallet är det konsumenten som avgör vilken domstol som är behörig och det räcker då att han hävdar att hans beslut att ingå avtal motiverades av näringsidkarens verksamhet. I det sistnämnda fallet skulle det kunna medföra ett krav att bevisa något som inte kan bevisas och som i slutändan skulle göra den särskilda behörighetsregeln i artiklarna 15 och 16 i förordning nr 44/2001 omöjlig att tillämpa.¹⁷

26. En annan fråga som uppkommer och som är kopplad till det ovanstående, är om orsakssambandet saknar betydelse, vilket dock inte är fallet här. Att orsakssambandet inte utgör ett rekvisit innebär inte att det inte kan utgöra ett *tecken* som kan beaktas av domstolen då den ska avgöra huruvida verksamheten faktiskt är riktad till den medlemsstaten. Som framgår nedan kan det dessutom vara ett viktigt tecken. Om det kan styrkas att det föreligger ett sådant orsakssamband i det aktuella fallet, rör det sig om en bedömningsfaktor som är avgörande då den särskilda behörighetsregeln ska tillämpas vid konsumenttvister.

27. Om det verkligen har funnits en verksamhet som var riktad till en annan medlemsstat har ett sådant orsakssamband vanligtvis uppstått, oberoende av hur svårt det är att bevisa. Problemet i det här aktuella fallet är att det att döma av redogörelsen för de faktiska omständigheterna förefaller bevisat att det inte har förelagat något sådant orsakssamband.

28. Beträffande det eventuella villkoret att avtalet ska ha ingåtts på distans, fick jag i mitt nyligen föredragna förslag till avgörande i målet Mühlleitner tillfälle att klargöra att "[d]omstolen [i domen i de förenade målen Pammer och Hotel Alpenhof] anger att avtalet ingåtts på distans för att understryka betydelsen av att det föregåtts av en förberedande verksamhet via internet, vilken i sin tur föranletts av information som från en webbplats riktats till det geografiska område där konsumenten har hemvist".¹⁸

29. Med detta ville jag framför allt understryka den betydelse det kunde ha att det hade funnits "en förberedande verksamhet", vilken utan att den utgör ett nödvändigt rekvisit normalt blir följden av "information som från en webbplats riktats till det geografiska område där konsumenten har hemvist". Samtidigt försökte jag visa att denna information från en webbplats föranledde, om inte avtalet, så i vart fall en förberedande verksamhet.

30. Med andra ord var min avsikt inte att hävda att en förberedande verksamhet eller ett tidigare ingånget avtal utgjorde ett ytterligare rekvisit för att den särskilda behörighetsregeln skulle vara tillämplig och inte heller att förekomsten av ett orsakssamband var det. Däremot ville jag klargöra den särskilda betydelsen av, och inte minst kraften hos, sådana tecken.

31. I praktiken är förekomsten av en förberedande verksamhet och ett eventuellt styrkt orsakssamband visserligen inte ett underförstått rekvisit som ska läggas till de uttryckliga rekvisit som anges i artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001, men det underlättar den nationella domstolens arbete avsevärt då den ska pröva huruvida en ekonomisk verksamhet är riktad till en viss medlemsstat. Omvänt, men som en logisk följd, försvårar avsaknaden av en sådan omständighet i lika hög grad den nationella domstolens arbete. Normalt får den då kompensera avsaknaden av den omständigheten med förekomsten av någon annan omständighet som lika tydligt tyder på att verksamheten har riktats till medlemsstaten i fråga.

17 — Beträffande bevisproblemen när det gäller det ytterligare oskrivna rekvisitet om ett orsakssamband, se Leible, S., och Müller, M., "Keine internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte bei Maklertätigkeit eines griechischen Rechtsanwalts", EuZW 2009, s. 29.

18 — Förslag till avgörande i målet Mühlleitner, punkt 38.

32. Detta är för övrigt det underliggande syftet med rådets och kommissionens gemensamma ståndpunkt rörande artiklarna 15 och 73 i förordning nr 44/2001. Som bekant nämns i denna gemensamma ståndpunkt inget om orsakssambandet, men däremot om betydelsen av vissa tecken, till exempel att avtalet har ingåtts på distans.¹⁹ Detta nämns som ett exempel och det kan inte på något sätt uteslutas att det kan finnas andra tecken, inbegripet särskilt viktiga sådana, på att en verksamhet har varit ”riktad” till en annan medlemsstat.

33. Jag anser således att de faktiska omständigheterna i förevarande fall visar att det eventuellt finns en omständighet som på grund av sin tydlighet och efter att vederbörligen ha prövats av den nationella domstolen, kan kompensera för avsaknaden av ett distansavtal, en föregående förberedande verksamhet och den uppenbara avsaknaden av ett orsakssamband mellan en särskild affärsstrategi och avtalsslutet.

34. Vlado Sabranovic förefaller driva sin affärsrörelse i en fransk kommun som ingår i en sammanhängande stadsbebyggelse med stark anknytning till Saarbrückens stadskärna. Som företrädaren för Lokman Emrek bekräftade vid den muntliga förhandlingen lever invånarna i kommunen Spicheren och invånarna i kommunen Saarbrücken praktiskt taget tillsammans i ett gemensamt område, där stadsutvecklingen har gjort att de båda kommunerna har länkats samman så till den grad att det i vissa områden finns en sammanhängande stadsbebyggelse som sträcker sig över gränsen mellan de båda länderna.

35. Under sådana förhållanden kan den omständigheten att en näringsidkare erbjuder varor och/eller tjänster i en av dessa två kommuner med hänsyn till verksamhetens geografiska läge motsvara ett tillhandahållande som oundvikligen riktar sig till en annan medlemsstat, närmare bestämt den angränsande medlemsstaten vars kommuner ingår i en vidsträckt stadsbebyggelse och på så sätt bildar en sammanhängande stadsbebyggelse.²⁰ Med detta menar jag att ibland, när två medlemsstater möts i en och samma stadsbebyggelse, riktar sig alla aktörers verksamheter av naturliga och spontana skäl inte bara till invånarna i den medlemsstat där näringsidkaren är etablerad utan även till invånarna i den angränsande medlemsstaten. I ett geografiskt område där gränsen ofta passeras obemärkt, kan det knappast hävdas att näringsidkarnas verksamhet i det området inte skulle vara ”riktad” till den del av den sammanhängande stadsbebyggelsen som är belägen i den angränsande medlemsstaten.

36. En sådan slutsats innebär inte någon orimlig börda för näringsidkaren, eftersom det rör sig om en ekonomisk aktör som är verksam i *ett* stadsområde, även om det omfattar två medlemsstater. Det är mycket troligt att näringsidkaren behärskar språket i den angränsande medlemsstaten om det är ett annat språk. I förevarande fall talas olika språk i de båda medlemsstaterna, med det förefaller inte ha hindrat Vlado Sabranovic, vilket framgår av handlingarna i målet, att på sin webbplats uppge ett tyskt mobiltelefonnummer för sina kunder. Det är ett tecken på att han kommunicerar på tyska med tysktalande kunder, av vilka merparten sannolikt bor i Saarbrücken.

19 — Det bör påpekas att denna omständighet i den franska versionen av den gemensamma ståndpunkten beskrivs som ett nödvändigt villkor (*“encore faut-il que ce site Internet invite à la conclusion de contrats à distance et qu'un contrat ait effectivement été conclu à distance”*, min kursivering), medan den i den engelska versionen endast framställs som en faktor att beakta (*“although a factor will be that this Internet site solicits the conclusion of distance contracts and that a contract has actually been concluded at a distance”*, min kursivering). Den belgiska regeringen har hävdats att domstolen bör hålla sig till den franska versionen, vilket skulle få flera olika konsekvenser, såväl beträffande rekvisitet om orsakssamband som beträffande rekvisitet att avtalet ska ha ingåtts på distans. Som jag påpekade i mitt förslag till avgörande i målet Mühleitner anser jag emellertid att den gemensamma ståndpunkten, åtminstone på just denna punkt, inte ska betraktas som en avgörande text, även om det i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (EUT L 177, s. 6) finns en uttrycklig hänvisning till den. Samma slutsats förefaller domstolen ha dragit i domen i målet Mühleitner, eftersom den inte beaktade denna punkt i den gemensamma ståndpunkten då den tolkade artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001.

20 — Zoido, F. m.fl., *Diccionario de Urbanismo. Geografía Urbana y Ordenación del Territorio*, Cátedra, 2013, s. 37 och 106.

37. När det är fråga om något som kan likna en sammanhängande stadsbebyggelse som i det här aktuella fallet, förefaller risken för att en talan väcks mot näringsidkaren vid den angränsande medlemsstatens domstolar inte vara en alltför betungande börda som verkar avskräckande för att bedriva en affärsverksamhet som Vlado Sabranovics. Den särskilda behörighetsregeln i artiklarna 15 och 16 i förordning nr 44/2001 kan till och med anses fungera som ett incitament för konsumenterna i en kommun att ingå avtal med näringsidkare i samma stadsområde, eftersom det ger möjlighet att välja mellan de domstolar som anges i artikel 16 i förordning nr 44/2001.

38. Den behörighetsregel som blir konsekvensen av en situation som den här beskrivna bör långt ifrån utgöra något oförutsägbart scenario för näringsidkaren. Denna näringsidkare, som bedriver sin verksamhet i ett särskilt integrerat område som omfattar två medlemsstater, bör vara fullt medveten om att en betydande del, kanske till och med merparten, av hans kunder kan ha hemvist i den angränsande medlemsstaten.

39. Således anser jag sammanfattningsvis för det första att artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den inte kräver att det ska föreligga ett orsakssamband mellan näringsidkarens verksamhet som är riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och konsumentens beslut att ingå avtalet.

40. Ett sådant orsakssamband kan emellertid vara ett viktigt tecken vid en prövning av huruvida en näringsidkarens verksamhet är riktad till en viss medlemsstat. För att avgöra om en näringsidkarens verksamhet är riktad till en annan medlemsstat, måste en styrkt avsaknad av ett viktigt tecken som ett orsakssamband normalt kompenseras av att det finns andra tecken av liknande styrka.

41. Vid tolkningen av artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001 anser jag avslutningsvis att den omständigheten att en näringsidkarens verksamhet bedrivs i en sammanhängande stadsbebyggelse är viktig och det ankommer på den nationella domstolen att pröva om så är fallet. Ett sådant geografiskt sammanhang kan vara ett viktigt tecken på att en verksamhet riktar sig till en viss medlemsstat.

VI. Förslag till avgörande

42. Med hänsyn till vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen besvarar den tolkningsfråga som ställts av Landgericht Saarbrücken enligt följande:

- 1) Artikel 15.1 c i rådets förordning (EG) 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att den inte kräver som ett ytterligare underförstått villkor utöver dem som uttryckligen anges i bestämmelsen, att det ska föreligga ett orsakssamband mellan den näringsverksamhet som är riktad till den medlemsstat där konsumenten har hemvist och dennes beslut att ingå avtalet. Ett sådant orsakssamband kan emellertid utgöra ett viktigt tecken vid en prövning av huruvida en näringsidkarens verksamhet är riktad till en viss medlemsstat.
- 2) För att avgöra om en näringsidkarens verksamhet är riktad till en annan medlemsstat, måste en styrkt avsaknad av ett viktigt tecken som ett orsakssamband normalt kompenseras av att det finns andra tecken av liknande styrka. Att verksamheten bedrivs i en sammanhängande stadsbebyggelse, vilket det ankommer på den nationella domstolen att avgöra, kan utgöra ett viktigt tecken på att verksamheten riktar sig till en viss medlemsstat.